

УДК 378.016: 811.161.2

ЩОДО ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ОСНОВИ ТЕРМІНОЗНАВСТВА» ДЛЯ СТУДЕНТІВ- ФІЛОЛОГІВ

О.В. Колган

Стаття продовжує цикл публікацій автора з проблеми формування ключових компетентностей студентів у процесі вивчення окремих навчальних предметів. Зокрема висвітлено питання розвитку громадянської компетентності філологів-здобувачів вищої освіти під час викладання курсу «Основи термінознавства». Розкрито теоретичні та практичні аспекти, що сприяють процесу формування названої компетентності в майбутніх лінгвістів під час вивчення цього предмету.

Ключові слова: громадянська компетентність, термін, військова термінологія.

Громадянську компетентність у сучасній педагогіці трактують по-різному, зокрема як сукупність певних знань, умінь, навичок, переживань, емоцій, переконань особистості.

Як зазначено в Національній доктрині розвитку освіти, основною метою громадянського виховання є формування в молоді здатності ефективно працювати й навчатися впродовж життя, оберігати й примножувати цінності національної та загальнолюдської культури «розвивати й зміцнювати суверенну, незалежну, демократичну державу як невід'ємну складову європейської та світової спільноти» [1, с. 4].

Поза сумнівом, громадянська компетентність є однією із домінантних у сучасній освіті, зокрема через загальновідомі події анексії Криму та окупації певної частини території Донецької та Луганської областей. Саме зараз особливої уваги заслуговує виховання національно-патріотичної молоді, так само й під час навчання у виші. Дотримуючись вимог із методики, а саме обов'язковості триєдиної мети, ми в процесі викладання курсу «Основи термінознавства» велику увагу приділяємо вихованню громадянської позиції, любові до Батьківщини, рідної землі та власного народу.

Як зазначено в Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (проект) від 17 серпня 2000 р., «особлива роль тут належить предметам соціально-гуманітарного циклу, а саме: історії, географії, природознавству, суспільствознавству, літературі, як українській, так і світовій. До них долучаються й предмети художньо-естетичного циклу, а також ті, що входять до шкільного компонента освіти» [3].

Постановка проблеми. Виш – навчальний заклад, де формується особистість, не лише та, яка має достатні знання з багатьох галузей, зокрема філології, а й різнобічно розвинена, прогресивна та національно-свідома.

Така людина насамперед розуміє як необхідність ґрунтовних знань зі свого майбутнього фаху (зокрема її термінологічного апарату), так і потребу країни в справжніх патріотах, здатних стати на захист її суверенітету, цілісності тощо.

Саме тому надання освіти громадянської спрямованості потребує вдосконалення процесу навчання у ВНЗ.

Аналіз основних досліджень. Сучасні науковці, називають різні групи компетентностей, так само: ключові, загальнопредметні, предметні. Проблеми формування громадянської компетентності під час вивчення певної навчальної дисципліни розроблялися такими науковцями, як: О. Бажановська, Л. Бойко, П. Вербицька, В. Дубровський, Л. Момотюк, Н. Нікітіна, Ю. Пелех, Л. Рехтета, М. Шимановський та ін.

Виділення раніше не завершених частин загальної проблеми. На жаль, у сучасній вітчизняній педагогіці приділено недостатньо уваги формуванню громадянської компетентності в студентів ВНЗ під час вивчення вузькофахових предметів різних галузей, зокрема філології.

Актуальність статті зумовлена тим, що в ній запропоновано конкретні поради щодо способів, методів, прийомів формування громадянської компетентності в процесі викладання курсу «Основи термінознавства» на філологічному факультеті ВНЗ.

Цілі статті (постановка завдання). Метою статті є визначення сутності та змісту громадянської компетентності студентів під час навчання основам термінознавства та організаційно-педагогічних умов формування названої компетентності.

Мета зумовлює вирішення таких **завдань:**

а) проаналізувати наявні думки щодо умов формування громадянської компетентності;

б) визначити основні засоби, які забезпечують формування громадянської компетентності студентів;

в) подати можливі умови реалізації відповідних методичних заходів для формування названої компетентності під час вивчення спецкурсу «Основи термінознавства»;

г) визначити способи вирішення проблеми формування громадянської компетенції майбутніх філологів на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спецкурс «Основи термінознавства» у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» уведено до навчальних планів студентів 4 курсу філологічного факультету спеціальності 014. Середня освіта (Українська мова і література). Усього на нього відведено 90 год. на денній та заочній формі навчання. На очній формі навчання – 18 год. лекцій, 30 год. – практичні заняття, 42 год. – самостійна робота. Для заочної форми навчання – 8 год. – практичні заняття, 74 год. – самостійна робота.

Досвід професійної діяльності засвідчив, що формування громадянської компетентності студентів у процесі викладання названого спецкурсу вможливується за рахунок свідомого та творчого підходу педагога під час підбірки прикладів для лекцій чи для виконання практичних завдань студентам.

Зокрема, ми пропонуємо, як варіант, у процесі вивчення теми «Функціонування термінів у художньому тексті», роблячи розбір речень із творів художньої літератури, де термінологічні одиниці входять до художніх засобів (стилістичних фігур чи художніх тропів), подавати приклади, зокрема, із творів Олександра Довженка.

Так, у кіноповісті О. Довженка «Повість полум'яних літ» можна виокремити такі речення, де військові терміни вжито в складі стилістичних фігур чи художніх тропів:

1) у складі метафор терміни військової справи виступають у реченнях: «В середині ХХ століття, коли все уже є, щоб перетворити всю землю в рай, в сузір'я її народів, великих і малих, – що зробили з Європою ваші загиблі батьки, які були отруєні мертвою ідеєю фашизму» [2, с. 121]; «Знайте тягаря війни і на своїй землі, і кривавого жаху війни, і всі її грізні чесноти» [2, с. 121]; «Скажіть, що вивнесли ви з страшного змісту війни?» [2, с. 122];

1. у складі гіперболи: «Ні, я подолаю все на світі присягою своєю» [2, с. 75]; «Ця шинель найдорожча мені над усе в світі, – сказала Уляна, не випускаючи з рук шинелі» [2, с. 94]; «Тоді чотири українських фронти відокремились від своєї техніки лише легкою зброєю й пішли наперекір стихіям і воєнним доктринам громити ворога й гнати його так, як не гнав ще ніхто ніколи» [2, с. 116]; «Ненависть воюючих була такою великою, незліченні маси обох сторін так пристрасно жадали загибелі одна одній, убитих було так багато, що смерть часом ніби відмовлялась приймати загиблих, і тоді вони ніби проламували важкий човен життя і, здавалось, силою поринали в небуття нескінченними Дантовими рядами» [2, с. 116]; «Це війна, й усі ми діємо в її орбіті, а Гегель сказав: «Війна вічна й аморальна» [2, с. 141];

2. у складі перифразу: «Якби матері Західної Європи поглянули на обезумілих своїх синів – брудних, неголених, нещасних, що загубили злочинну свою зброю на широких степах України!» [2, с. 128];

3. метонімії: «І ніколи не загинеш, наша земле, поки тримає зброю Батьківщина, хоч одна пара...» [2, с. 49];

4. у складі уособлення: «Роман уперше за п'ятдесят років життя до кінця зрозумів, що в перемозі сьогодні заховане життя, весь його вирішальний зміст і життя» [2, с. 107];

5. іронії: «В нього ніби крила виростили, і уява грала з таким запалом, що перемога, яку великі маршали бачили в підзорну трубу десь далеко попереду, здавалась йому такою близькою, аж він чув на собі її подих» [2, с. 64];

6. у складі оксюмору: «Іншим часом, за інших обставин, довго, певно, оплакували б вони цю страшну втрату свого роду, але війна – теж життя» [2, с. 90-91];

7. епітета: «За невмолимими законами війни, після небачених пожарів наших міст спалахнуть аж до неба ворожі міста» [2, с. 85]; «Щоб ваші гармати були страшні, а голоси ваші завжди людяні» [2, с. 101].

У пропонуваніх прикладах бачимо ставлення автора до людського героїзму заради захисту рідної землі, трагізму народу через загибель кращих синів, величності патріотизму та національної свідомості, жаху війни тощо. Педагог, під час опрацювання цього матеріалу, повинен звернути увагу не лише на лінгвістичний аналіз названих речень, функцію термінів військової справи в синтаксичних

конструкціях тощо. Викладач має наголосити на моральних якостях тих героїв, про яких ідеться у творі, виховуючи тим самим відповідні цінності в студентів: патріотизм, відданість Україні та своїм землякам тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, процес викладання курсу «Основи термінознавства» уможливорює не лише глибше засвоєння знань щодо термінології, а й формування громадянськості в студентів-філологів – знавців рідної мови, національно-патріотичних членів українського суспільства.

У перспективі дослідження – подальше вивчення умов, методів та прийомів формування ключових компетентностей у студентів-майбутніх філологів у процесі навчальної діяльності вишів.

Література

1. Александрова В. С. Педагогічна рада «Шляхи формування компетентностей учнів» / В. С. Александрова // Управління школою. – Х.: Видавнича група «Основа», 2008. – №6 (198). – С. 2-6.
2. Довженко О. П. Вибрані твори / [Упоряд. і авт. вступ. ст. К.Т. Кутковець]. – Львів: Каменяр, 1980. – С. 43-150.
3. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Освіта України. – 2000. – 9 серпня. – № 32. – С. 5–21.

К ВОПРОСУ ФОРМИРОВАНИЯ ГРАЖДАНСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВО ВРЕМЯ ПРЕПОДАВАНИЯ КУРСА «ОСНОВЫ ТЕРМИНОВЕДЕНИЯ» ДЛЯ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ

Е. В. Колган

Статья продолжает цикл публикаций автора по проблеме формирования ключевых компетентностей студентов в процессе преподавания отдельных учебных предметов. В частности освещен вопрос развития гражданской компетентности филологов-соискателей высшего образования во время преподавания курса «Основы терминоведения». Раскрыты теоретические и практические аспекты, которые способствуют процессу формирования названной компетентности у будущих лингвистов во время изучения этого предмета.

Ключевые слова: гражданская компетентность, термин, военная терминология.

ON THE FORMATION OF CIVIL COMPETENCE DURING TEACHING OF THE COURSE «BASES OF TERMINOLOGY» FOR STUDENTS OF PHILOLOGY

O. V. Kolgan

This article continues the series of the author's publications on the issue of formation of students key competencies during the study of individual subjects. In particular, the development issues of civil competence students of philology of higher education during the course «Bases of terminology» is highlighted. The theoretical and practical aspects that contribute to the formation process called competence in future linguists during study of the subject are described.

Key words: Civil competence, term, military terminology

Колган Олена Володимирівна – доцент кафедри української мови та літератури Донбаського державного педагогічного університету (м. Слов'янськ, Україна). E-mail: ovkolgan@gmail.com

Kolgan Olena Volodymyrivna – Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature of Donbas State Pedagogical University. (Sloviansk, Ukraine). E-mail: ovkolgan@gmail.com

УДК 37.011.3-051:17.022.1:005.336

ПРОФЕСІЙНИЙ СТАТУС ПЕДАГОГА ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ НАУКОВИХ ЗНАТЬ

О. Г. Коркішко, Д. Р. Аكوпова

У статті розкрито різні підходи щодо визначення поняття «професійний статус». Підкреслено, що глибоке і всебічне з'ясування сутності цього поняття потребує розгляду багатьма науками: філософією (соціальною), юриспруденцією, соціологією, психологією, педагогікою тощо, бо статус є дефініцією декількох наук і його розуміння залежить від предмета й мети дослідження певної науки. Визначено, що професійний статус формується й підвищується в процесі всього життя особистості, ґрунтується на сукупності прав та обов'язків, психологічних якостей, педагогічній етиці, культурі, майстерності, компетентності, професіоналізмі тощо.

Ключові слова: статус, соціальний статус педагога, освітній статус, професійний статус педагога.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. На етапі